

Utgivare: Kosters Samhällsförening
E-mail adress: olle.ekstrom@gmail.com

Koster - några nyckeltal

text: Torbjörn Stjernberg

- 335 åretruntboende enligt Wikipedia (2008), men bara
- ca 250 personer vid en beräkning 2017 av hur många som spenderar huvuddelen av året på Koster (många Kosterbor har dubbelt boende)
- ca 2500 fritidsboende i ca 600 egna hus
- ca 160 000 besökare varje år under en eller några dagar
- Totalt nära 900 bostadsenheter, inkluderande hotell och bostadsrättsfastigheter

Hjärtstartare

text: Olle Ekström (sekreterare)

Varje dag drabbas ungefär 27 personer av hjärtstopp i Sverige. En av dem överlever.

När någon drabbas av plötsligt hjärtstopp måste hon eller han få hjälp så fort som möjligt. Tiden är avgörande för om personen kan räddas till livet och användning av en hjärtstartare är tillsammans med hjärtlungräddning den viktigaste åtgärden!

En hjärtstartare är enkelt uttryckt en maskin som känner av hjärtverksamheten hos en människa och om det är nödvändigt kan leverera en strömstöt mot hjärtat och på så sätt återställa den normala rytmen och få hjärtat att slå igen.

Vem som helst, oavsett ålder, utbildning eller tidigare erfarenhet kan använda en hjärtstartare för att försöka rädda livet på någon som drabbats av ett hjärtstopp. I praktiken är det omöjligt att använda apparaten fel. Hjärtstartaren ger tydliga röstinstruktioner på svenska som är lätta att följa.

Kom ihåg att hjärtstartaren protesterar om personen du försöker använda den på inte har drabbats av ett

hjärtstopp. Hjärtstartaren känner av detta och levererar bara ström om den känner av det elektriska kaos som är mottagligt för den behandlingen. Detta gör hjärtstartaren till en säker och användarvänlig apparat.

Via www.hjartstartarregistret.se och appen "Rädda Hjärtat" kan allmänheten nu få bättre information om var hjärtstartare finns placerade.

På Kosteröarna finns hjärtstartare på följande ställen:

Breviks hamn, vid Toa, Breviksvägen, Sydkoster

Ekenäs brygga, Väntriboden, Sydkoster

Kostergården, i receptionen, Kyrkosundsvägen 1, Sydkoster

KosterHusen, Tvättstuga, Myrenvägen 1, Nordkoster

KSK-huset, i proppskåp i inre hallen Torget 6, Sydkoster

Kyrkosunds hamn, Slipboden, Sydkoster

Naturum Kosterhavet, i informationsdisken, Hamnevägen 30, Sydkoster

Övrig info: Hjärtstartaren finns till förfogande när naturum är bemannat.

Västra bryggan, Nordkoster, 3 stycken: 1) Väntriboden, 2) KIFAB, och 3) Restaurang Strandkanten

Hjärtstartare finns även på Kostermarins passagerarbåtar och i Ramsö hamn.

Kosters Samhällsförening

text: Olle Ekström (sekreterare och webansvarig)

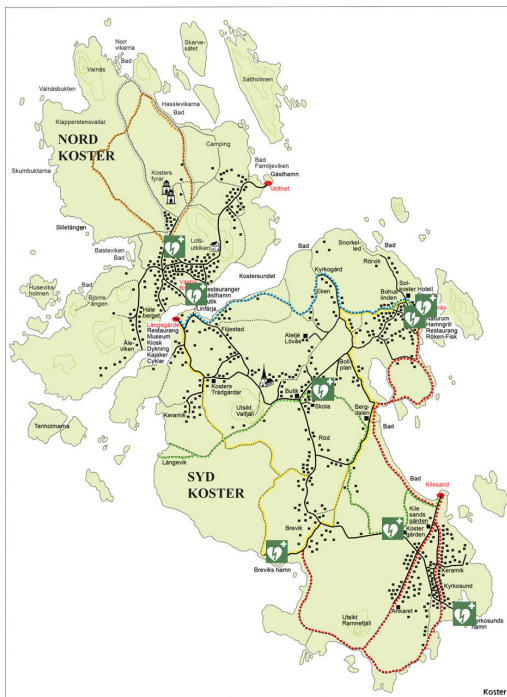
På samhällsföreningens webbplats hittar du samhällsinformation och information om ideell verksamhet på Kosteröarna. Där finns länkar till andra webbplatser som berör Koster: "www.kostersh.se". Här kan du följa samhällsföreningens verksamhet

Har du en nyhet som du vill sprida eller evenemang som du vill annonsera i kalendern kan du fylla i ett formulär på hemsidan. Nu kan du även registrera din e-postadress för att få information från Samhällsföreningen via mejl.

Kosternämnden

text: Göran Lyth, (ordförande i Kosternämnden)

Kosternämnden kom till för tjugotalet år sedan för att vara den samlande företrädaren för Kosterborna i kontakterna med Strömstad kommun. Vart fjärde år väljer de som är fastboende på Koster nio personer att ingå i Kosternämnden. Det är i första hand tre projekt som för närvarande engagerar Kosternämnden. Det är vatten- och avloppsprojektet, det är fossilfritt Koster och det är "återupplivning" av den fördjupade översiktsplanen för Kosteröarna. En stor fråga gäller hur vi skall kunna vända utvecklingen så att vi ökar, snarare än

minskar, antalet fastboende på Koster. Kosternämnden samarbetar med Kosters samhällsförening och med Kosters företagarförening liksom med Kosterhavets nationalpark som alla har företrädare som ingår i, eller är adjungerade till Kosternämnden. En viktig roll vi har är att ge möjlighet att påverka Kosters utveckling genom de Ö-råd vi arrangerar, där bl.a. VA frågan har tagits upp och kommer att tas upp igen i ett Ö-råd i sommar.

Från en ö till annan

text: Lasse Linusson och Sofie Regnander

2007, på hösten, flyttade vi till Koster. Lasse hade en sommarstuga som hans föräldrar lät bygga i slutet av 60-talet. Vi hade sagt upp oss från fasta jobb och börjat frilansa som journalister. Nu ville vi göra något nytt. Lämna staden. Vi arbetade och sparade pengar inför flytten. Vi skulle i alla fall testa och se hur det var att bo på en ö, ett halvår, sa vi då... Det blev nästan nio år. Nio helt fantastiska år!

Vi har sjungit med kören, letat svamp i alla skogar, röjt

med stiftelsen, städat stränder, uppträtt med revyer, skrivit i tidningen, filmat, fiskat (eller i alla fall försökt) hummer, umgåtts med alla fantastiska kosterbor, dörjat makrill, vinkat av besökare vid båten, roat oss på Strandskanten, Pacos, Kosters Trädgårdar och Rökeriet, sportat med KSK, klockat löpare i Kosterrundan, blivit av med hundralappar på poker, kämpat med mördarsniglar och skottat snö (beviset för att man varit kosterbo på riktigt, inte bara sommargäst). Vi trivdes fint, men bostadsfrågan var inte löst på lång sikt och det var svårt att se hur den skulle kunna göra det. Så vi började se oss om efter ett eget hus på södra Gotland i stället. Efter två års pendlande mellan väst - och östkust har vi nu rotat oss i Vamlingbo på Storsudret. Det blir bra här också. Mycket påminner om Koster: man förstår i början inte riktigt vad folk säger, grannarna är oerhört gästfria och vänliga, det är ont om vatten, det är nära till havet (men ingen skärgård), folk gillar poker, det är oherrans massa föreningar som man ska vara med i, var och varannan människa har varit med i någon revy, vi är glesbygdabor och kombinerar olika jobb för att få ihop tillvaron, sommartid invaderas vi av turister - fast här pratar de stockholmska i stället för norska. Vin och sprit beställer man på ICA. Man dricker mängder med kaffi (inte kaffe)

och det hör till god ton att gästerna får en puse till kakorna som man inte orkar äta upp. Det finns en skola, en mack, ett bibliotek, en järnhandel och lite till (i Burgsvik). Det är gott om får, fast på Gotland kallas de lamm. Stängslen är inte riktigt i nivå med de vi byggde på Koster... men det är förstås hårt i backen här med all kalksten. Det finns en kör som vi förstås sjunger med. Och om inte alltför länge så förenas körsångarna från Koster och Storsudret, när femtio (!) kosterbor reser hit med buss vid Kristi himmelsfärdshelgen. Det ska bli väldigt roligt! Vi längtar efter er.

Nordkosters vägförening

text: Roger Ekstrand

Vår entreprenör för vägunderhållet har valt att sluta med sin verksamhet, en ny entreprenör stationerad på Sydkoster kommer att ta över.

Fastighet som tillfälligt använder sig av vägen i väsentligt större omfattning än vad som svarar mot fastighetens andelstal har en skyldighet att ersätta vägföreningen för de merkostnader som uppkommer till följd av den ändrade användningen. Om ni avser att tillfälligt använda vägen i en större omfattning kontakta då någon i vägföreningens styrelse.

Kom ihåg att det är fastighetsägaren som har en skyldighet att röja så att vägen är fri från grenar och buskar. Gå in på hemsidan så kan ni läsa vilka krav som ställs på fastighetsägaren.

En förändring av andelstalen så att åretruntboende och fritidsboende får samma andelstal pågår med lantmäteriet. Information kommer att hållas om detta på årsmötet den 26 mars i Fiskargården.

Huvudvägarna på Sydkoster

text: Torbjörn Stjernberg (ordförande för Koster Ga 1)

Vi fastighetsägare på Sydkoster har numera ansvaret för huvudvägarna som förbinder hamnarna på Syd. Tidigare var det Trafikverket som ansvarade för dessa. Trots att vi motvilligt tagit över detta ansvar har styrelsen med stort engagemang arbetat med att skapa register över alla andelsägare, formulera rutiner för att ge tillstånd till trafik på öarna, och för att ta ut slitageavgifter för de fordon som kommer hit tillfälligt. Tunga fordon sliter extra på vägarna - enligt experterna vid Riksförbundet Enskilda Vägar (REV), sliter ett 10 ton tungt fordon lika mycket som 625 fordon som väger 2 ton, eller som 10 000 fordon som väger 1 ton! Det är bakgrunden till att vi också tar ut slitageavgifter av de fastighetsägare som skall bygga hus eller göra större renoveringar. Hur stora slitageavgifterna är kan du läsa om på www.sydkostervagar.se. Där hittar du även läsa våra lokala trafikbestämmelser. Varje fordon som har mer än

tre hjul, eller kan framföras fortare än 30 km per timme, skall ha tillstånd för att framföras på våra vägar. Tillfälliga tillstånd får man genom mail till Göran Larsson, "larsegarden@telia.com". Vid varje överfart, oavsett om det är till eller från Koster, läggs även en slitageavgift på den avgift som Koster Marin tar ut för transporten. Fordon som finns på ön mer än 30 dagar per år, skall ha tillstånd som visas med en blå dekal. Tillstånd och dekal kostar inget - kontakta Göran Larsson via mail eller via den röda brevlådan vid brandstationen. Det är förstås inte självklart att nya fordon på ön får tillstånd. Kontakta därför Göran innan du köper ett fordon.

I våra lokala trafikbestämmelser nämns att den högsta hastighet som fordon får framföras i är 30 km per timme. Även 30 km per timme är ofta alltför snabbt på våra vägar. Tänk på att bakom nästa vägkrök kan ett litet barn komma cyklande på fel sida - det händer alltför ofta. Många ovana cyklister njuter av att öva sitt cyklande på våra idylliska vägar. Det är förstås väldigt positivt, men ställer krav inte bara på dem utan även på alla med större och snabbare fordon.

Under det gångna året har vägföreningen ordnat en parkering vid kyrkan. Nästa projekt är att tillsammans med Ida och David i Affär'n ordna bättre parkeringsmöjligheter även där. Speciellt sommartid, när den nuvarande parkeringsytan är full, har många ställt sina fordon så att det varit omöjligt att backa in traktorn med släpet av varor som kommit med eftermiddagsfärjan. Ställ därför aldrig din elbil eller moped mellan bränslepumparna och grannfastighetens staket!

Vi önskar alla andelsägare VÄLKOMNA till vår årsstämma i KSK kl 10 lördag 13 maj.

Kulturpristagare

text: Susanne Enfors-Davies

Kosters kulturpris är instiftat av träkonstnär Jonny Hansson och delas ut varje år till någon betydande kulturell person som på olika sätt har berikat den lokala bygden.

De senaste som prisbelönts är två i området välkända konstnärer, Malin

Engström och Arne Öhnell som enligt motivationen fortsätter att glädja människor med sin konst, trots att deras arbete är som en balansgång på slak lina, när de ut och skapar värden som är tillgängliga för andra.

Priset var en fullastad båt som skapats av Jonny Hansson. Små starka flaskor följde i lasten och flaskan med "Hembränt styrhutt" var både tom och gömd i styrhytten, eftersom sådana drycker är olagliga. Prisutdelningen hölls i Kosters Trädgårdar och tidigare vinnare var inbjudna till festligheterna.

2013 Nollhötten Leif Gunnarsson, som bl.a. skriver historia på bohuslänska i Strömstads Tidning.

2014 "Korv-Uno" Karlsson, en mångsidig jazzmusiker med lokala foton, böcker och utställningar.

2015 Carl Axell, en välkänd artist och entertainer i norra Bohuslän.

Kosters Hembygdsförening

text: Göran Larsson (ordförande)

På onsdagsträffarna i Sibirien håller vi på att jobba fram årets utställning i museet. Vi tar tacksamt emot foton som vi scannar av och visar. Även foton från 1960-70-talen är nu historia. Det är över 50 år gamla fotominnen. Prata med Göran eller Folke.

Museet är i sommar öppet dagligen 16.00 – 19.00 mellan 25 juni och 20 augusti. Vi är många som ställer upp några dagar i sommar och är värdar i museet. Vi är två varje gång och vi träffar många intresserade av foton och föremål som visar öarnas historia. Men vi behöver fler som hjälper till i museet. Hör av Dig till oss.

Om Du inte är medlem i hembygdsföreningen ännu, så är det kontonr. 328965-9. Det kostar 100 ; - per år. Välkomna som medlemmar!

Mycket väsen för ingenting

En projektledares tankar, av Christian Pleijel

I december 2015 fick jag i uppdrag att ta fram ett nytt förslag till vatten- och avloppslösning på Kosteröarna. Frågan var infekterad, det fanns redan två alternativ varav det ena var en överföringsledning från fastlandet och den andra en storskalig lösning på Koster med omfattande ledningsdragningar på öarna. Prislappen var 176 respektive 160 miljoner kronor, för fyra år sedan.

Nu, ett år senare, har vi ett tredje alternativ. Egentligen fanns det redan där från början. Det har varit som i Shakespeares drama *Much Ado About Nothing* från 1612 där sanningen inledningsvis skymms undan, de goda avsikterna slarvas bort, den älskade dör men allting blir i slutet precis som det var i början, efter 2,5 timme (= ett år, i mitt fall). Jag har varit den enfaldige konstapel Dogberry ('Surkart' i Hagbergs översättning) som avslöjar det ondas intrig, men egentligen inte tillför så mycket.

Alla visste nämligen redan från början vad som är ekonomiskt, tekniskt, ekologiskt och socialt hållbart. Jag har haft ett suveränt team med synnerligen kloka kosterbor med djup kunskap om vatten och avlopp på Koster, två engagerade politiker från varsitt block, tjänstemän från Strömstads kommun och Länsstyrelsen och med fyra professorer.

Koster är en sällsam plats, olik fastlandet till vilken den hör administrativt och politiskt. Omfluten av hav, svårtillgänglig, drömsk. Ordet ö utgör bara en bokstav men det är den som är sist i alfabetet, allra längst bort. Här är Sveriges enda nationalpark under ytan och stora delar av öarna är naturreservat. Den särpräglade skärgårdskulturen, klimatet, klipporna, stränderna, den hälsosamma, goda maten gör Koster till en sorts paradys. Någon har sagt att det enda som skiljer Koster från Eden är att det inte finns ormar på Koster. (tyvärr gäller detta inte längre - ormar finns, red. anmärkning)

Därför vill människor till Koster, och den mänskliga belastningen är stor. En varm sommardag befinner sig femtusen personer på öarna, vandrar, badar, andas, dricker, äter, pratar med varandra eller i mobiler, blir förälskade, blir sjuka, kastar skräp och går på toa.

Ändå är den påverkan som människans behov av friskt, rent vatten har, relativt liten. Koster är ett vattenmedvetet samhälle som använder vatten sparsamt. Vattnet räcker för öarnas samlade behov om utvinningen organiseras på ett hållbart och säkert sätt över hela Koster.

Men den påverkan som människans nedsmutsning av vattnet har är stor. Det vatten som vi lånar av naturen släpper vi tillbaka som avlopp på ett sätt som inte är hållbart. Inte för att Koster alls är sämre än kommunen i övrigt – men för att vi är i en nationalpark, för att vi är i Eden.

Vi har i utredningen gått systematiskt till väga genom att se på ön som tre lager, som tre överliggande system:

1. Naturlandskapet är den understa nivån och omfattar de naturgeografiska förhållandena på öarna oavsett där bor människor eller inte: geologi, hav, himlar, hydrologi, meteorologi, flora och fauna. Vatten- och avloppsfrågor på denna nivå kallar vi *öns vatten*.

2. På nästa nivå flyttar vi människor in, bygger hus och byar, brukar mark och vatten, försörjer oss, sjunger, målar, diktar, ordnar vårt sociala liv med barn, skola, äldreomsorg, hälsovård och trygghet. Denna nivå kallar vi *öbornas vatten* (och då menar vi både det vatten som är rent och det som vi har smutsat ner det vill säga avlopp).

3. På den översta nivån bygger vi en gemensam infrastruktur med vägar, vattenledningar, avloppssystem,

telefonlinjer, bredband, fossila och förnyelsebara energikällor, hamnar och fartyg. Vi utreder lösningar, tar beslut om bästa alternativ, vad det får kosta, vem som ska betala, och hur. Vi bildar föreningar, skapar ett politiskt system.

Vatten- och avloppsfrågor på denna nivå kallar vi för *kommunens vatten*, både med tanke på att ordet kommun betyder gemensam (latin "communis") och med tanke på att det är här som administrativa, juridiska och ekonomiska frågor ska lösas.

Först (1) kartlade vi hur mycket vatten det egentligen finns på ön. Slutsats: det finns gott om vatten på Koster men det är ojämnt fördelat och inte utvunnet på rätt sätt.

Sedan (2) tog vi reda på det egentliga behovet som visade sig vara maximalt 400 m³ en varm sommardag då flera tusen människor visats på ön (inte 800 m³ som tidigare utredningar påstått). Samma gäller avloppen, som är illa skötta av kosterborna men inte värre än i övriga delar av Strömstads kommun.

Slutligen (3) designade vi en hållbar lösning i rätt skala. Att föreslå ett storskaligt system i ett småskaligt litet ösamhälle är som att försöka pressa in en herrfot storlek 45 i en damsko storlek 37.

Åtgärderna kan delvis utföras och administreras på lokal nivå med stöd av ett kunskapscentrum. Påverkan på natur och kultur blir mindre och kostnaderna blir lägre, både för kommunen och för de enskilda fastighetsägarna. Vårt förslag, alternativ 3, innebär att:

- om man bor omgärdad av en nationalpark med ett naturreservat intill så ska man ställa krav på kommunen men också på sig själv
- behålla den privata vattenförsörjningen
- i område 1, 2 och 3 (Nord, Långegårde, Kile) får fastighetsägarna välja mellan att åtgärda sina avlopp själva eller ansluta sig till det kommunala nätet
- i område 4 (Brevik, Röd) måste nästan 40 anläggningar åtgärdas. Det är enkelt att ansluta till kommunens avlopp, men går också att lösa enskilt och samfällt
- område 5 (Kyrkosund) klarar sig som det är
- det behövs ett lokalt kunskapscentrum på Koster för att ge hållbara, opartiska råd till fastighetsägarna
- kostnaderna är 26 MSEK
- det blir små ingrepp i naturen
- om kommunstyrelsen väljer alternativ 3 kan vi komma till skott och lösa de viktigaste frågorna snabbt.

Jag tror att vi har hittat en lösning som alla kan acceptera och därmed sköta de vackra Kosteröarna på ett ansvarsfullt och kostnadseffektivt sätt. Det behövdes inte så storskaliga åtgärder. Det var mycket väsen för ingenting.

Vad händer nu i vattenfrågan?

text Torbjörn Stjernberg

(samhällsföreningens representant i vattenutredningen)

Det utredningsuppdrag som Christian Pleijel har lett är nu avslutat och en rapport är överlämnad till politikerna.

Rapporten finns att läsa på, www.kostershlf.se,

"Projektgruppens rapport 2017-02-05 Alternativ 3".

Alternativ 3, innebär en ambition att lösa VA frågorna så lokalt som möjligt. De alternativ som kommunen, med hjälp av konsulter tidigare tagit fram innebär en lösning som skall försörja 90 procent av fastigheterna med antingen vatten från en avsaltningsanläggning (alternativ 1) eller från en överföringsledning från fastlandet (alternativ 2). Dessa finns att läsa om på samhällsföreningens hemsida i en rapport med titeln "Koster masterplan 2 130619".

Vilka kostnader uppstår för fastighetsägarna på Koster om alternativ 1 eller 2 förverkligas? I vår projektrapport återges i grova drag 2016 års taxa för anslutning av VA. Avgiften är mellan 270 000 kr och 300 000 kr inkl. moms, beroende av tomtstorlek, med tillägg på 56 000 för varje ytterligare bostadsenhet på fastigheten. För anslutning av enbart avlopp är beloppen ca 150 000 kr med tillägg på 28 000 kr för ytterligare bostadsenheter. Förra året var brukningsavgifterna, beroende på mängd vatten / avlopp mellan ca 5100 (enbart avlopp) och 8300 (VA) per 100 kubikmeter. Taxan är högre 2017. Därtill kommer ambitionen i tidigare utredningar att lägga så mycket som möjligt av kostnaderna för en överföringsledning på Kosterfastigheterna..

Alternativ 3 visar att det är möjligt att undvika en överföringsledning om vi fortsätter utnyttja de vatten vi har i våra brunnar. Många måste göra investeringar i sina avfallslösningar, antingen genom att sluta avtal om anslutning till kommunens reningsverk eller genom att förbättra det egna avloppet. Några kan säkert även behöva rena sitt dricksvatten. Därför skall inte alternativ 3 ses som att allt kan fortsätta som det varit. Liksom i övriga delar av kommunen är många av de egna avloppen på Koster bristfälliga. En tanke i alternativ 3 är att etablera ett kunskapscentrum som kan ge råd om hur sådana frågor kan lösas.

Alternativ 3 innebär både miljömässiga och samhälleliga fördelar genom att vi kan anpassa utvecklingen till de gradvist växande behoven, nyttja det vatten vi har på ön och skapa möjligheter att återvinna ett förhållandevis miljömässigt gott avlopp. Det bidrar till hållbarhetsmål genom att investeringar anpassas till det behov som finns för tillfället. Det är ett billigare alternativ för både kommunen (Strömstads VA-kollektiv) och för kosterborna.

Är det då inte självklart att det blir alternativ 3 som politikerna väljer?

Nej - det är långt ifrån självklart!

Även om politikerna föredrar alternativ 3 (vilket vi inte vet ännu) kan de på grund av den ifrågasatta §6 i Vattenlagen känna sig tvingade att ta ett kommunalt ansvar för vatten och avlopp för de 90 procent av kosterfastigheterna som ligger så nära varandra så att de kan anses vara en bebyggelsegrupp på mer än 20-30 fastigheter.

Närmast undersöker kommunen om och hur lagstiftning och rättspraxis påverkar möjligheten att välja alternativ 3. Samtidigt pågår en översyn av §6 på miljödepartementet. Jag har presenterat huvuddragen i alternativ 3 för den tjänsteman som arbetar med denna översyn. De bägge politikerna i vår utredning, Peter Dafteryd (c) och Lena Martinsson (s) har även i brev uppmärksammat miljöministern på dilemmat att tolkningen av §6 kan innebära hinder för en miljömässigt hållbar lösning på Kosters VA-försörjning. När juridiken klarnat går troligen beslutsprocessen vidare i kommunen med en remissomgång och beslut under hösten.

AIKIDO – på Koster

text: Tor Söderlund

Aikido är en japansk kampkonst med traditioner från det gamla samurajsamhället i 1500-talets Japan. Till skillnad

från de flesta kampsporter, finns inga tävlingsmoment i aikido! I stället handlar träningen om att finna harmoni och

gemenskap med sin träningspartner.

I och med detta kan stora och starka, träna med små och svaga, kvinnor med män, unga med gamla! (Jag har dock satt en åldersgräns på 12 år, då jag inte har möjlighet att ha särskild barnträning.)

Jag som leder träningen, Tor Söderlund, har tränat aikido i snart 25 år, och har svart bälte av fjärdegraden, 4 Dan.

Vi tränar i idrottslokalen, KSK, en kväll i veckan, och ser gärna att fler kommer och gör oss sällskap! Har ni funderingar om aikido eller träningen, så är ni välkomna att höra av er till mig: Tor 0705 31 36 50

Brunnsrengöring

text: Magnus Eriksson (brunnsrengörare)

- Totalt rengjorde vi 62 st under tidig höst 2016..
- Merparten var grävda och merparten var på Syd Koster.
- Jag upplevde att det var god tillgång på vatten. Det var sällan under halva brunnen med vatten. När brunnen var tömd och rengjord flödade det in vatten från sidorna på botten.
- Det var ett täcke med bottenslam på botten som var ganska lättflytande. När jag slamsög på botten rann det mot sugmunstycket.
- I stort sett alla brunnar hade lerbotten.
- Det var många brunnar som hade ostronskal i botten.

Att tänka på:

I nästan alla brunnar fanns det insekter och djur antingen i vattnet eller sittande på väggarna eller undersidan locket. Det var grodor, spindlar, gråsuggor, sniglar och i två av brunnarna fanns det möss.

Jag upplevde att det överlag var dålig kvalitet/gamla lock som låg på brunnarna:

- Det var lock som inte passade, skadade lock, trälock.
 - Lufthål med inte anpassade lock .Spruckna lock.
- Ur säkerhetssynpunkt är det inte bra om locken är av dålig kvalitet så att dom kan kollapsa om man står på dem.

Ur hälsosynpunkt är det bra om locken är täta så att insekter och djur inte har möjlighet att komma in.

Brunnarna var oftast bra invändigt. Några fåtal hade ringar som flyttat sig i sidled.

Mitt förslag till åtgärder för att fortsätta att ha ett gott och bra vatten:

- Där det finns gamla lock .Skaffa nya lock, med ventilation, som är täta mot första ringen.
- Lägg gummimatta eller Platon matta runt första ringen så att ytvatten inte kan rinna in i brunnen.
- Lägg cirka 10 centimeter singel över hela botten så att det både filtrerar vattnet och håller lerbotten stilla så att det inte grumlar vattnet.
- Följ Livsmedelsverkets rekommendationer vad gäller vattenanalys vart 3e år "kanske vart 5e år"
- Är det fler än ett hushåll :Årligen.
- Rengör brunnen vart 15e år.

Kommande tillfälle till brunnsrengöring

Om du är intresserad av att få din brunn rengjord på ett professionellt sätt så kontaktar du direkt miljohantering@centralen.se med följande uppgifter: personnummer, faktureringsadress, adress där brunnen finns, nord eller syd koster.

Vi skulle även i år vilja att detta samlades upp så att brunnsrengöringarna görs i september månad.

Telefonnummer direkt till Magnus är 070-3461217. Vår avdelning på kontoret har telefon 0520-477000

Gula ladan

text: Inga Rexed Raffone

Gula Ladan vid Långegärde har fått nytt liv. I många år stod den där som ett minne av en äldre kultur, full med hö och byggnadsvirke samt en och annan hummertina

Delen närmast vägen är den äldsta och där har man haft kor och kanske en häst. Fortfarande kan man se bitmärken i delar av det som en gång varit spiltor.

Ladan bär en historisk skönhet med sin enkla arkitektur, lång och låg. Även färgen är historisk. Många uthus och lador i Bohuslän är målade i ockra. Också några på Koster.

Vägen slingrar tätt förbi huvudhuset, Stenhuset, och ladans norra gavel, så som det en gång var helt naturligt. Där det vita huset står idag, mitt emot Stenhuset var en

gång en låg byggnad, ett fd höns hus och uthus, sedemera ombyggt till sommaruthyrning. Idag är där nu ett nybyggt hus.

Under 2000-talet har ladan

restaurerats till delar och renoverats försiktigt. Det syns framförallt invändigt, där man kan se lagningar i tak och väggar. Stora logrummet har fått nytt golv och det är utmärkt för dans och annat.

Idag är Gula Ladan sommartid en mötesplats inom Långegärde. Där har vänner konstutställningar, konserter, bröllops-fester och födelse-dags-kalas. Hembygds-föreningen lånar för möten och Koster Trädgårdar för kurser och filmvisningar.

En gång om året träffas Långegärdebor där för årets sommarfest med poängpromenad, barnanpassade lekar och knytkalas.

Kosterlamm

drivs idag av Helena Torgilsman.

Med hjälp av min familj o många nära o kära ska jag göra allt för att fortsätta med min stora dröm o intresse . Djur o naturvård i samarbetet med Koster havets Nationalpark. Jag föder upp lamm till kött o skinnproduktion. Har även fått en skinssymaskin så nu ska här sys .

Lammen kommer att födas under April månad. Sen får dom gå o beta på saltängarna på holmar väster om Sydkoster. Även på Sydkoster kommer man kunna se får o deras lamm . SÅ

HÅLL HUNDAR KOPPLADE när ni är på promenad i Koster's fina natur . I september och oktober kommer lammen att slaktas o då kommer det jättegoda köttet finnas till försäljning i Gårdsbutiken på Brevik . Frysar är fyllda nu med kött till vårens o sommarens fester . . Öppettider

- MARS: lördagar 12-13
- APRIL o MAJ: torsdag, fredag, lördag 11-13
- JUNI, JULI o AUGUSTI: tisdag - lördag 11-13
- SEPTEMBER o OKTOBER: torsdag- lördag 11-13
- NOVEMBER o DECEMBER: lördag 12-13

Varmt välkomna till ett lyckligare kött !

Tel: 0707 483107

Skötsel och förvaltning i reservatet och nationalparken

text: Länsstyrelsen, Västra Götalands län, Kosterhavsenheten

Allt arbete som Länsstyrelsen gör utgår från områdets skötselplaner, planer för hur Kosterhavet och Kosteröarna ska skötas, förvaltas och övervakas för att skydda de värdefulla miljöerna och arterna, både på land och i havet. Vi förvaltar även naturreservaten på Saltö, Nord Långö, Västra Rossö och Väderöarna. Alla områden har sin skötselplan och är man intresserad finner man dem på vår hemsida www.kosterhavet.se .

Skötsel på land

En skötselplan delas i sin tur in i skötselområden som detaljstyr hur varje specifikt område ska skötas. Prioriteringar måste givetvis göras. Varje nytt år görs listor på vad som är realistiskt att hinnas med. Exempel på skötselåtgärder kan vara röjningar, stängslingar, naturvårdsbränningar, uppsättning och underhåll av friluftsanordningar etc. Vandringslederna och skyltar ses regelbundet över.

Betesmarker och slåtterängar

Eftersom de högsta naturvärdena på land är knutna till ängs- och betesmarkerna prioriteras alltid åtgärder i dessa områden högt. De främsta åtgärderna är att betesmarkerna betas och att ängsmarkerna slås.

Naturvärdena i dessa marker är helt beroende av att markerna hålls öppna så därför är det viktigt att låta markerna betas.

Länsstyrelsen ansvarar för och bekostar att betesdjuren betar i markerna. Sedan är det djurhållarna som äger betesdjuren, sköter den dagliga tillsynen och flyttar djuren dit de ska vara. Djurhållarna med sina betesdjur utför ett viktigt arbete och utan deras insatser skulle inte markerna ha den stora artrikedomen de har. På Kosteröarna upplåter Länsstyrelsen dessutom två stallanläggningar till djurhållarna.

Stängslingar

Målsättningen är att alla djurstängsel ska vara i gott skick och hålla inne betesdjuren. Många av öarnas stängsel som sattes upp på 1980- och 90-talen är idag undermåliga och byts därför ut kontinuerligt. Sedan år 2010 har förvaltningen bytt ut över 10 kilometer fårstängsel på Koster och Saltö. Stängsel är en tung utgiftspost och ett tidskrävande arbete så därför planerar vi inte in mer än en stängsling per år. I år är det i Kile som ni säkert har sett om ni haft vägarna förbi.

Vresrosen hotar våra stränder

I år kommer Länsstyrelsen ta bort buskagen med vresros som täckt stora delar av Basteviken på Nordkoster. Snär av vresrosor blir till ogenomträngliga och artfattiga miljöer som skuggar och tränger undan strandens ursprungliga växtlighet. Dessa växter är ofta specialiserade att leva i sandiga miljöer och bildar små ekosystem tillsammans med fjärilar och andra insekter. Listan på arter som vresrosen tränger undan kan göras lång, men några exempel är martorn, strandvial, strandkål och inhemska rosarter. Buskagen gör också att många stränder inte längre är tillgängliga för bad- och friluftsliv.

Vresrosen har ett stort omfattande rotsystem och måste grävas upp, de förökar sig med hjälp av frön, rötter och bitar av rötterna. Att enbart röja bort buskarna ovan jord hjälper inte på grund av dess förmåga att skjuta

rotskott. När rosorna grävs upp är det viktigt att få bort så mycket växtdelar som möjligt, även rottdelar, annars riskerar rotskotten att skjuta fart med förnyad kraft.

Vresrosor växer naturligt i nordöstra Asien och har införts till Europa som trädgårdsväxt och för sina egenskaper som sandbindare i dynamiska områden. I Sverige räknas vresrosen som en invasiv art, vilket betyder att det

är en av människan införd art som har negativ påverkan på ursprungliga ekosystem.

Uppföljning och undersökning

Syftet med Kosterhavets nationalpark är att långsiktigt skydda och bevara den biologiska mångfalden i området, samtidigt ska det vara möjligt att hållbart nyttja de biologiska resurserna. Det är därför viktigt att vi har en uppföljning av bevarandevärdena och av det nyttjande som sker. Varje år genomför vi några uppföljningar och undersökningar framförallt i havet, men även på land för att se att vi behåller mångfalden och att våra regler och åtgärder får önskad effekt. Vi hade t.ex. under förra året en uppföljning av slätterängarna som gav oss ett kvitto på att vi sköter dem mycket bra.

Under 2015-16 har vi genomfört en omfattande fiskinventering i området. Kunskapen om viktiga uppväxtområden för fisk i nationalparken har varit

mycket bristfällig. De nyligen gjorda inventeringarna utfördes av Sveriges Lantbruksuniversitet, både på grunda och djupa bottenar. Provfisket på grunda områden genomfördes med ryssjor och de djupa områdena har provfiskats med trål. Bland de mer spektakulära arterna man fann på djupet var blåkäxa och havsmus, och en hel del klorockor.

Resultaten visar också på den stora

betydelsen av de allra grundaste områdena för många arter, både i parken runt Kosteröarna och öster om parken vid fastlandssidan. Rapporten publiceras på Länsstyrelsens webbplats:

www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/Sv/publikationer/Pages/default.aspx?type=Rapporter

Strandstädning och marint skräp

Årets strandstädning kommer att ledas av Ingela Sörqvist, Trossö naturvårdsuppdrag, som även kommer att ta hjälp av Kosterbor. Det som ska städas är stränderna i nationalparken, på Kosteröarna, Saltö, Rossö och Nord Långö. Under ett par år hade Lars Linusson firma hand om städningen, men Lasse och Sofie håller sig i år hemma på Gotland. Förra året samlade man ihop 1274 säckar brännbart, och detta vägde 14 ton. Till detta kom sedan miljöfarligt avfall såsom spilloljor, syror, lysrör m.m. samt glas och metall. Hur mycket skräp det blir i år återstår att se.

Länsstyrelsen/Kosterhavet deltar under 2016-18 i Interreg projektet *Ren kustlinje*. Det är ett stort projekt med 34 partners från Sverige, Norge och Danmark med totalt 5,8 miljoner euro som ska fördelas på olika insatser. Projektet handlar om hur vi ska kunna minska och ta

hand om allt marint skräp som finns i havet och på våra stränder. Vi kommer att jobba med metodutveckling för att spåra och ta upp tappade hummertinor och med kartläggning av skräp på bottenar, men också med kommunikation i projektet med utgångspunkt från naturum. Läs mer på www.renkuslinje.se.

Ursholmen

Under vintern har en större underhållsreparatur genomförts på Ursholmens byggnader. Taken har lagts om på 2 av de större boningshusen, Bagarstugen samt på 3 av de mindre bodarna. För att ta ansvar för den unika kulturmiljön har vi tillsammans med Bohusläns museum tagit fram en plan för förvaltandet av dessa byggnader. Det vill säga att när det görs underhåll och reparationer så ska hänsyn tas vad gäller materialval, byggnadsmetoder, färgval etc. De större taken är nu listtäckta och ny papp. En brädfasad är utbytt och en del bleckarbeten. Alla fönster har gåtts över men här krävs en större insats de närmaste åren.

För att kunna börja hyra ut till allmänheten krävs nu en process med byggnadsmålan och brandskydds-dokumentation som sedan kommunen ska godkänna. För tredje året har vi ett stugvårdssystem som innebär att det under högsommaren finns en Ursholmen/Kosterhavets-värd på ön. Som värd är man på Ursholmen en vecka och har enklare sysslor samt är värd för de som besöker ön. Är någon intresserad av detta så hör av er till anders.tysklind@lansstyrelsen.se. Mer information kommer på vår hemsida. Under våren kommer ytterligare insatser göras, bland annat bryggreparationer.

Naturum

2016 var ännu ett rekordår avseende besökare till naturum med ca 55 000 besökare. De flesta kommer naturligtvis på sommaren men vi skulle vilja att fler kommer ut till naturum och naturen även andra tider på året. Nu laddas det för vår-sommar-höst-programmet och både favoriter återkommer som nya aktiviteter. Håll utkik efter programbladet som kommer inom kort!

Information

Under våren jobbar vi med att förbättra vår hemsida, så att det blir lättare att hitta information om vad vi gör och varför. Målet är att den nya webben ska vara klar i maj. Information finns också alltid att hitta i naturum Kosterhavet, på Facebook och Instagram. Självklart går det också bra att kontakta oss via mail eller telefon om man undrar över något.

Dags för 2017 års medlemsavgift för Koster's samhällsförening? Beloppet, 100 kr, sätts in på bankgiro 744-4631